

第3章 ヤマタノオロチ（八岐大蛇）

こうしてスサノオノミコトは、高天原（たかまがはら）を追い払われ、出雲の国（現在の島根県）の肥（ひ）の河上、鳥髪（とりかみ）という場所へ降り立ちました。すると、この河に箸（はし）が流れているのを見て、上流に人が住んでいるに違いないと思い、たずねて行くと、老人と老婆が、小さな女の子を間に抱いて泣いていました。スサノオノミコトが、

「お前たちは、だれだ。」

と尋ねると、その老人が、答えました。

「わたしは、この国のオオヤマツミ（大山津見）という神の子で、名をアシナヅチ（足名椎）、妻はテナヅチ（手名椎）、この子の名は、クシナダヒメ（櫛名田比売）と申します。」

「お前たちは、なぜ泣いているのだ。」

「わたしたちの娘は、8人いましたが、ヤマタノオロチ（八岐大蛇）が毎年やってきては、食べてしまいます。今、そいつが又やってくる時期なので、泣いているのです。」

「そのヤマタノオロチというのは、どんな形の動物なのか。」

「はい。それはもう恐ろしい怪物です。その目は、ホオヅキの花のように真っ赤で、ひとつのからだに頭と尾が八つずつある大蛇（だいじゃ）です。そのからだには、コケや杉やヒノキの木などが生え、その長さは八つの谷と八つの山ほどもあり、その腹は、いつも血がしたたって、ただれています。」

と老人が説明すると、スサノオノミコトは、少し考えて老人にこう言いました。

「あなたの娘さんを私の妻としていただけませんか。」

「恐れおおいことですが、あなた様はどなたでしょうか。」

「わたしは、アマテラスオオミカミの弟です。今、天から降りてきました。」

「なんと、それは恐れおおいことですが、ならば、わたしの娘を差し上げましょう。」

こうして、スサノノミコトは、その娘を櫛（くし）に変身させ、髪に刺しました。そして、アシナヅチ、テナヅチの老夫婦にこう命じられました。

「あなたたち、まず強い酒をたくさん造ってください。そして、家の回りを垣（かき）で囲んで八つの入り口を作ってください。その入り口すべてに、台を作り、その上に酒の桶（おけ）を置いて強いお酒をたっぷり入れておいてください。」
老夫婦は、言われたとおりに準備をして待っていると、本当にヤ

マタノオロチがやって来ました。すると怪物は、八つの桶に八つの頭を突っ込んで、酒を飲み始めました。とうとう怪物は、酔っぱらって、その場にドーンというもの凄い大きな音とともに倒れて寝てしまいました。そこでスサノオノミコトは、持っていた長い剣で、大蛇をずたずたに切り刻んでしまったので、肥の河が血の川となって流れていきました。しかし、大蛇の尾を切り裂く時に、剣の刃が少し欠けました。これは、おかしいと思って、剣の先を刺し、切り開いてみると、一本の立派な太刀が現れました。スサノオノミコトは、これは珍しい変わったものだと思いいになり、これをアマテラスオオミカミに献上されました。これが、後にヤマトタケルが、敵から火ぜめにあったときに、草をなぎはらったということで有名になる「草薙の剣」（くさなぎのつるぎ）なのです。

こうして、スサノオノミコトは、自分の宮殿を作る場所をこの出雲の国に決められました。そして、須賀（すが）の地にたどりついた時に、

「私は、この地にやってきてから、心がたいへん”すがすが”しい。」

とおっしゃって、宮殿を建てられました。それで、そこを今でも「須賀」というのです。そして、初めての宮殿を建てられたときに、そこから雲がもくもくと立ち昇りました。その時に、次のように歌を詠まれました。

や雲たつ 出雲八重垣（いずもやえがき） 妻隠（つまご）みに 八重垣作る その八重垣を

（たくさんの雲がわき立つ わたしの宮殿 妻と一緒に暮らすための宮殿を造ろう
その見事な宮殿を）

そして、アシナヅチの神をお呼びになり、

「あなたは、わたしの宮殿の長官におなりなさい。そして、稲田の宮主（いなだのみやぬし）須賀の八耳（すがのやつみみ）の神と名乗りなさい。」

と命じられたのでした。

アマテラスとスサノオ（終わり）

บทที่หนึ่ง บทกำเนิดประเทศ (国生み神話)

ตำนานเทพของญี่ปุ่น เช่น “โคะจิกิ”(古事記) หรือ “นิฮงโชะกิ” (日本書紀) จะเริ่มด้วยบทสร้างฟ้าดินที่อธิบายกำเนิดของโลก

โลกนั้น เริ่มแรกมีสภาพผสมปนเป ไม่มีการแบ่งแยก (เช่น แยกเพศชายหญิง แยกฟ้ากับดิน) และไม่มีรูปร่าง (เรียกว่าเป็น^{こんとん}混沌) จนวันหนึ่ง เกิดการเคลื่อนไหวในความไร้รูปร่าง (混沌) นั้น แล้วฟ้ากับดินก็แยกจากกัน ถึงจะเรียกว่าแผ่นดิน แต่ตอนนั้นก็ยังเป็นเพียงทะเลโคลน หาได้มีรูปร่างเป็นพื้นดินที่รู้จักกันทั่วไปไม่ ดูแล้วเหมือนน้ำมันลอยบนผิวน้ำ หรือแมงกะพรุนที่ลอยไปมาเท่านั้น ในช่วงเดียวกันนี้ เหล่าเทพก็ถือกำเนิดขึ้นด้วย เทพเหล่านั้นค่อยๆ ผุดจากทะเลโคลนเหมือนต้นกกแทงยอดอ่อนขึ้นบนผิวน้ำ การกำเนิดของเทพเหล่านี้มีความหมายว่าแผ่นดินจะแข็งตัวขึ้นเรื่อยๆ นั่นเอง

จากนั้นเทพต่างๆ ก็กำเนิดตามมาเรื่อยๆ และจบที่เทพสององค์สุดท้ายคือเทพชายอิซานากิกับเทพธิดาอิซานามิ เหล่าเทพอาศัยบนฟ้า และเรียกฟ้านั้นว่า “ทาคามากาฮาระ” (高天原) เรียกผืนดินที่เป็นแหล่งอาศัยของมนุษย์ว่า “อาชิฮาระ โนะ นาคาสึคุนิ” (葦原中国) ชื่ออาชิฮาระโนะนาคาสึคุนินี้มีความหมายว่าดินแดนแห่งต้นกกสูงชะลูดซึ่งอยู่ระหว่างผืนฟ้า “ทาคามากาฮาระ” กับใต้ดิน “โยมิโนะคุนิ” (黄泉国) นั่นเอง

อิซานากิ อิซานามิให้กำเนิดประเทศ

ตอนนั้น ผืนดินยังไม่เป็นปึกแผ่น ได้แต่ลอยไปมาในทะเลโคลน

เหล่าเทพที่อาศัยบนทาคามากาฮาระคิดอยากทำแผ่นดินให้เป็นรูปเป็นร่าง จึงมอบหน้าที่ให้เทพชายหญิงอิซานากิและอิซานามิ ร่วมกันก็มอบ “อาเมะโนะนุโบโกะ” (天之沼矛) หอกซึ่งมีดวงแก้วประดับงดงามให้ด้วย

เมื่อได้รับมอบหน้าที่ อิซานากิ (イザナキノミコト) และอิซานามิ (イザナミノミコト) จึงไปยืนบน “อาเมะโนะอุคิฮาชิ” (天之浮橋) สะพานที่ทอดเชื่อมระหว่างท้องฟ้ากับบนดิน ก่อนจะแทงหอกไปยังโลกเบื้องล่าง และเริ่มกวานน้ำทะเลซำๆ หลังกวานเสร็จและยกหอกขึ้น น้ำที่หยดจากปลายหอกก็ทับถมกันเป็นก้อน กลายเป็นเกาะในที่สุด เกาะนี้ชื่อว่า “โอโนะโกโระจิมะ” (おのゝろ島) เป็นเกาะแรกที่เกิดขึ้นบนพื้นโลก

จากนั้น อิซานากิและอิซานามิก็ลงมายังโอโนะโกโระจิมะ ทั้งสองสร้างเสาใหญ่ตั้งตระหง่านสูงไปยังท้องฟ้าขึ้นต้นหนึ่ง ตั้งชื่อเสานั้นว่า “อาเมะโนะมิฮาชิระ” (天之御

柱) นอกจากนี้ยังสร้างตำหนักใหญ่ ชื่อ “ยาฮิโระโดโนะ” (八尋殿) เพื่อเป็นที่พักอาศัยระหว่างทำหน้าที่สร้างโลกอีกด้วย

จากนั้น อิซานากิก็ถามอิซานามิว่า

“ร่างกายของเจ้าตอนนี้เติบโตเป็นอย่างไร”

อิซานามิตอบว่า

“ร่างกายของเราเติบโตตามลำดับดี มีเพียงที่เดียวเท่านั้นที่ยังไม่สมบูรณ์”

อิซานามิได้ฟังก็กล่าวว่า

“ร่างกายเราก็เติบโตตามลำดับดี และมีที่หนึ่งที่โตขึ้นมามากเกินไป ดังนั้น หากจะรวมร่างกายของพวกเราเข้าด้วยกันแล้วให้กำเนิดประเทศ เจ้าคิดอย่างไรบ้าง ?”

ดังนั้นแล้ว เทพทั้งสองจึงไปยังอาเมะโนะมิฮาชิระอันศักดิ์สิทธิ์ คนหนึ่งวนรอบเสาจากทางซ้าย คนหนึ่งวนรอบเสาจากทางขวา เมื่อเดินมาพบหน้าก็ส่งเสียงเรียกกัน และให้กำเนิดลูกมากมาย

แรกสุดที่กำเนิดขึ้นคือเกาะอาวาจิชิมะ (淡路島) ตามด้วยเกาะชิโกกุ (四国) เกาะโอคิโนะชิมะ (隠岐の島) เกาะคิวชู (九州) เกาะอิคิโนะชิมะ (壱岐の島) เกาะสึชิมะ (対馬) เกาะซาโดกะชิมะ (佐渡島) และให้กำเนิดเกาะฮนชู (本州) ขึ้นเป็นลำดับที่แปด ด้วยตำนานกำเนิดแปดเกาะนี้ ทำให้ญี่ปุ่นมีชื่อเรียกว่า “โอยะชิมะคุนิ[1]” (大八島国) จากนั้นเทพทั้งสองก็ให้กำเนิดเกาะเล็กๆ เช่น โชโดะชิมะ (小豆島) ขึ้นอีกหกเกาะ

หลังให้กำเนิดประเทศเสร็จก็ให้กำเนิดเทพอีกมากมาย เช่น เทพบ้านเรือน เทพแม่น้ำ เทพทะเล เทพลม เทพไม้ เทพภูเขา เทพทุ่งหญ้า เป็นต้น

ทว่าสุดท้าย หลังให้กำเนิดเทพไฟ “คาคุซึจิ” (カグツチ) แล้ว อิซานามิก็ถูกไฟคลอกตาย และออกเดินทางไปยังดินแดนของคนตาย “โยมิโนะคุนิ[2]” (黄泉国)

สู่โยมิโนะคุนิ

ความเศร้าโศกของอิซานากิซึ่งต้องเสียภรรยาที่รักไป นับวันมีแต่ยิ่งเพิ่มขึ้น

จนในที่สุด เมื่อทนต่อความรู้สึกว่า “อยากพบหน้าแม่อีกสักครั้งก็ยังดี” ไม่ได้ อิซานากิจึงตัดสินใจเดินทางไปยังโยมิโนะคุนิ

โยมิโนะคุนินั้นอยู่ลึกไปยังใต้ดินอันมืดมิด และผู้มีชีวิตจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าโดยเด็ดขาด

อิซานากิเดินไปตามถนนสายยาวอันมืดมิด จนไปถึงหน้าประตูหินทางเข้าตำหนักโยมิโนะคุนิ ที่นั่น อิซานากิร้องเรียกไปยังด้านหลังของประตูหินว่า

“ภรรยาที่รักของเรา ประเทศที่เรากับเจ้าช่วยกันสร้างยังไม่เสร็จสมบูรณ์ดีเลย
ดังนั้น จงกลับมาหาเราเถิด”

อิซานามิได้ยินก็ตอบกลับว่า

“ท่านมาช้าเกินไป เราทานอาหารของโยมิโนะคุนิไปเสียแล้ว เท่ากับเราได้กลายเป็นพลเมืองหลังความตาย แต่เห็นแก่ที่ท่านอุตสาหมาถึงนี้ เราจะลองปรึกษาเทพของโยมิโนะคุนิดูว่าจะให้เราสามารถกลับไปกับท่านได้หรือไม่ และระหว่างที่เราไปปรึกษา ห้ามท่านมองดูร่างของเราโดยเด็ดขาด”

อิซานากิได้ฟังดังนั้นจึงนั่งรออยู่หน้าประตู

ทว่า แม้เวลาผ่านไปนานมากแล้ว อิซานามิก็ไม่กลับมาเสียที สุดท้าย อิซานากิที่ทนรอไม่ไหวจึงแง้มประตูออกและเดินเข้าไป

ภายในมืดสนิท อิซานากิจึงหักซี่หรีป๊กผมออกมาซี่หนึ่ง และจุดไฟที่ซี่หรีป๊กนั้น

ด้วยแสงนั้น อิซานากิเดินลึกเข้าไปเรื่อยๆ และมองเห็นร่างของอิซานามิรางๆ ในที่สุด ทว่า นี่มันเรื่องอะไรกัน ทว่าร่างของอิซานามิกลับเต็มไปด้วยหนอนไซ และมีปีศาจน่าขยะแขยงเกาะติดเต็มไปหมด ปีศาจที่เกาะบนร่างอิซานามิเหล่านั้นคือ โออิคาสึจิ (オオイカズチ) โฮโนอิคาสึจิ (ホノイカズチ) คุโรอิคาสึจิ (クロイカズチ) ซาคุอิคาสึจิ (サクイカズチ) วาคาอิคาสึจิ (ワカイカズチ) สึจิอิคาสึจิ (ツチイカズチ) นารุอิคาสึจิ (ナルイカズチ) และ ฟุชิอิคาสึจิ (フシイカズチ) ทั้งแปดตนนี้เรียกรวมได้ว่า “อิคาสึจิงามิ[3]” (イカズチガミ)

อิซานากิได้เห็นร่างของอิซานามิก็เกิดกลัวจนวิ่งหนีออกมา สวณอิซานามิที่รู้สึกตัวก็กล่าวว่า

“บังอาจมองร่างอัปลักษณ์ของเรา ให้เราต้องอับอายนักนะ” ว่าแล้วก็สั่งให้เหล่าปีศาจหญิงหน้าตาน่ากลัว “โยโมสึชิโคเมะ” (ヨモツシコメ) ไล่ตามอิซานากิไป

อิซานากิวิ่งหนีไปตามทางออกจากโยมิโนะคุนิอย่างไม่คิดชีวิต และเพื่อไล่ปีศาจหญิงที่ตามมาให้ถอยห่าง อิซานากิได้ถอดที่ประดับผมทรงกลมทำจากใบหญ้าออก และขว้างออกไป เครื่องประดับผมนั้นก็กลายเป็นผลองุ่นป่า เมื่อเหล่าปีศาจหญิงเห็นก็หยุดเก็บกิน อิซานากิจึงอาศัยโอกาสนั้นหนีห่างออกไป

เมื่อเหล่าปีศาจหญิงไล่ตามมาอีก อิซานากิก็หักซี่หวีปีกผมออกและขว้างไปบนพื้น ทันใด หน่อไม้ก็งอกขึ้นมาจากพื้นดินนั้น เหล่าปีศาจหญิงก็หยุดเก็บกินอีกทำให้ อิซานากิหนีห่างออกไปอีกครั้ง

คราวนี้ เหล่าอิคาสึจึงามีจึงคุมกองทัพออกไปไล่ตามอิซานากิ ส่วนอิซานากิ เมื่อหนี มาถึงดินเนินที่เป็นเขตแดนระหว่างโยมิโนะคุนิกับโลกบนดิน[4]แล้วก็พบต้นท้อ ขึ้นอยู่ตรงนั้นพอดี และผลท้อเป็นผลไม้ที่มีพลังขับไล่สิ่งชั่วร้ายได้

อิซานากิจึงลิดผลท้อ[5]ออกมาสามลูก และขว้างไปยังทัพของเหล่าอิคาสึจึงามีที่ ไกลเข้ามา ทันใดนั้น ทั้งกองทัพก็กลัวจนตัวสั่น ก่อนจะรีบหนีกลับไปยังโยมิโนะคุ นิทันที อิซานากิเห็นดังนั้นก็กล่าวขอบคุณผลท้อ และตั้งชื่อที่มีความหมายว่า “ผลไม้เทพ” ให้แก่ต้นท้อ

จากนั้น อิซานากิก็รีบปีนขึ้นเนิน ทว่าเมื่อมาได้ถึงกลางทางอิซานากิก็ตามมาถึง พอดี

อิซานากิจึงดึงเอาหินยักษ์[6]ที่วากันว่าต้องใช้แรงคนเป็นพันถึงทำให้ขยับได้มา ถมปิดเนินเสีย อิซานากิได้เห็นจึงกล่าวคำตัดสัมพันธ์ออกมา อิซานามิที่โกรธเกรี้ยวกล่าวกับอิซานากิดังนี้

“ในเมื่อท่านทำเช่นนั้น เราก็จะสังหารคนบนโลกของท่านวันละหนึ่งพันคน”

“ถ้าเช่นนั้น เราก็จะสร้างคนวันละหนึ่งพันห้าร้อยคนให้ดู”

เทพชายซึ่งปกครองโลกบนดิน อิซานากิ กล่าวคำพูดชนะเทพแห่งโลกความตาย อิ ซานามิ ได้ นับแต่นั้น โลกนี้จึงมีคนเกิดมากกว่าคนตายทุกวัน

ด้วยเหตุนี้ เขตแดนของโลกแห่งความตายกับโลกของคนเป็นจึงแบ่งออกอย่าง ชัดเจน และอิซานามิก็กลายเป็นเทพของโลกแห่งความตายไปในที่สุด

เนินเขตแดนที่อิซานากิใช้หินถมปิดทางไปนั้น วากันว่าคือเนินอิฟูยะซากะ (伊賦夜 坂) ในดินแดนอิสึโมะ (出雲国) ปัจจุบันนี้เอง

[1] ชื่อเรียกโบราณของผู้ป่วน วากันว่าชื่อนี้เกิดจากการนับขอบเขตอำนาจปกครองของราชวงศ์ยามาโตะ (大和朝廷)

[2] ดินแดนของคนตาย ชื่อเรียกอื่น เช่น โยมิโนะคุนิ (夜見之國) เนะโนะคาตาสุคุนิ (根の堅州國= โลกใต้ดิน) และเนะโนะคุนิ (根國)

[3] เทพสายฟ้า

[4] เนินนี้มีชื่อว่า โยโมสึสึราชากะ (黄泉比良坂)

[5] ชื่อของท้อคือ โอคาคุมิโนะมิโคโตะ (オオカムツミノミコト)

[6] เนื่องจากหินยักษ์นี้เป็นเครื่องไล่อิซานามิกลับไป จึงได้ชื่อว่า จิคาเอชิโนะโอคามิ (道反之大神)